

OECD ÜLKELERİNDE KADINLARIN SOSYO-EKONOMİK STATÜSÜNÜN ENTROPİ-ARAS BÜTÜNLEŞİK YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ*

EXAMINING THE SOCIAL-ECONOMIC STATUS OF WOMEN IN OECD COUNTRIES WITH THE INTEGRATED METHOD OF ENTROPY-ARAS

Müge YILMAZ**

Mevlûdiye ŞİMŞEK***

Gözde KOCA****

Öz

Bu çalışmadaki amaç, OECD ülkelerinde kadınların sosyo-ekonomik statüsünün Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemleriyle analiz edilmesidir. Sosyo-ekonomik statüyü etkileyen 9 faktör belirlenmiştir. Bu faktörler, kadınlarda kişi başına düşen gelir (GDP), kadınlarda istihdam oranı, kadınlarda işgücüne katılım oranı, kadın ilköğretim okullaşma oranı, kadın ortaöğretim okullaşma oranı, kadın yükseköğretim okullaşma oranı, kadınlarda ortalama yaşam beklentisi, kadınlarda politik katılım oranı ve cinsiyete dayalı insani kalkınma endeksi (HDI) şeklindedir. Analizde ÇKKV metodlarından Entropi ve ARAS yöntemleri kullanılmıştır. OECD ülkelerin 2010-2017 arası döneme ait verileri kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre, kadınların sosyo-ekonomik statüsü açısından en iyi durumda olan ilk üç ülke sırasıyla Norveç, İzlanda ve İsveç olurken, kadın statüsü açısından Japonya ve Macaristan son iki sırada yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Sosyo-Ekonomik Statü, Çok Kriterli Karar Verme, Entropi, ARAS.

JEL Sınıflandırması: C44, C60, Z13

* Bu çalışma, Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Mevlûdiye Şimşek danışmanlığında Müge Yılmaz tarafından hazırlanan "OECD Ülkelerinde Kadınların Sosyo-Ekonomik Statüsünün Entropi-ARAS Bütünleşik Yöntemiyle İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

** Yüksek Lisans Mezunu, Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik, E-Mail: mmuge_89@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5703-0284

*** Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Bilecik, E-Mail: mevludiye.simsek@bilecik.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4586-6575

**** Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Bilecik, E-Mail: gozde.koca@bilecik.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6847-6812

Abstract

The purpose of this study is to analyze the socio-economic status of women in OECD countries by Multi Criteria Decision Making (MCDM) methods. Nine factors that affect socio-economic status have been identified. These factors are per capita income (GDP) for women, employment rate for women, labor force participation rate for women, female primary education schooling rate, female secondary education schooling rate, female higher education schooling rate, average life expectancy among women, the political participation rate and gender-based human development index (HDI) for women. Entropy and ARAS methods are used in the analysis. The data of OECD member countries for the period 2010-2017 are used. The results reveal that the top three countries that are in the best condition in terms of women's socio-economic status are Norway, Iceland, and Sweden, respectively while Japan and Hungary are in the last two places in terms of women's status.

Keywords: Women, Socio-Economic Status, Multi Criteria Decision Making, Entropy, ARAS.

JEL Classification: C44, C60, Z13

1. Giriş

Kalkınma biliminde insan en önemli faktörlerden birisidir. Bu bağlamda, dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınların görmezden gelinmesi ekonomik kalkınma bakımından önemli bir konu olup; beklenen düzeyde kalkınmak ve toplumsal ilerleme için kadınların sosyo-ekonomik statüsünün güçlendirilmesi bir zorunluluktur. Kadının toplum içindeki sosyal ve ekonomik konumu gerek bir üretim faktörü olarak gerekse gelecek nesillerin yetişmesinde oldukça önem arz eden bir konudur. Aslında; kadının toplum içindeki konumunun güçlenmesi toplumların ekonomik ve sosyal anlamda kalkınmasının temel şartlarından birisidir. Ülke ekonomilerinin kalkınması sadece ekonomik göstergelerdeki iyileşmelerle kalmayıp, kadının statüsündeki iyileşmeleri de içine alan çok geniş kapsamlı bir olgudur. Dolayısıyla, ekonomik anlamda kalkınma hedefini kadının sosyal ve ekonomik statüsünün güçlendirilmesi de destekleyecek ve/veya zenginleştirecektir. Bu çalışmanın amacı; kadınların sosyo-ekonomik statüsünün belirlenen faktörler ışığında çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemleriyle OECD üyesi ülkeler özelinde analiz edilmesidir. Son yıllarda kadınlarla ilgili çalışma sayısı artmakla birlikte, bunların çoğunun kadınların ekonomik konumuyla ilgili olduğu gözlenmektedir. Benzer şekilde; çalışmamızda kullanılan çok kriterli karar verme yöntemlerinin uygulama alanı artmakla birlikte, kadın konusu üzerine yapılmış çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Bu çalışmada kadınların sosyo-ekonomik statüsünü etkileyen dokuz faktör ele alınarak bu faktörlerin OECD ülkeleri özelinde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen sıralama; analize dâhil edilen ülkelerdeki kadınların statüsünün belirlenmesi için önem taşımaktadır.

2. Teorik Çerçeve

Geçmişten bugüne iktisat tarihi ve iktisadi düşünce yapıları incelendiğinde, kadının ve onların ilgi alanlarının büyük ölçüde yok sayıldığını görmek mümkündür. İlk uygarlıklardan sanayi devrimine kadar olan süreçte kadının yaşamı daha çok gelenekler, inanç, kültürel yapı, çevre vb. birçok unsur tarafından şekillendirilmiştir. Özel mülkiyetin gelişmesiyle birlikte, kadınlar toplumda tamamen ötekileştirilmiş ve ekonomik yaşam erkeğe göre şekillenmeye başlamıştır.¹ Kadınlar yüzyıllar boyunca

1 Kapanoğlu, S. (2006). Çin'de Kadın İmgesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Ankara, s.11.

üretimin her aşamasına katkıda bulunmuşlar; fakat modern anlamda kadının ücretli işçi statüsünü alması ve çalışma hayatına girmesi Sanayi Devrimi ile gerçekleşmiştir.² Kapitalist ekonomik sistem içerisinde önemli bir yer tutan emek arzı, iktisatçılar tarafından, teorik yaklaşımların geliştirildiği ve tartışmaya oldukça açık bir konudur. Ancak iktisadi yaklaşımların geneline bakıldığında; gerek klasik ve Neoklasik iktisatçılarda gerekse Kurumsal ve Marksist iktisatçılarda işgücü piyasalarına ait teorilerin büyük oranda erkek emeği göz önüne alınarak oluşturulduğu görülmektedir. Kadın emeği üzerinde fazla durulmamış ve dolayısıyla kadın konusu ikinci planda kalmıştır.³

Kadının kalkınmadaki öneminin uzunca bir süre göz ardı edilmesinden sonra, kalkınma iktisadında kadının rolü ilk defa Danimarkalı araştırmacı Esther Boserup'un "Ekonomik Kalkınmada Kadının Rolü"⁴ isimli çalışmasında ele alınmıştır. Boserup; 'modernleşme ile birlikte tarımda ve diğer alanlarda verimlilik artışları yaşandığını; teknoloji ve makine kullanımının bu süreçte erkeklerin kontrolüne geçmesiyle kadının ikincil konuma itildiği geleneksel iş bölümünün oluştuğunu' ileri sürmektedir.⁵ Bu eserle literatürde 'Kalkınmada Kadın' kavramı ön plana çıkmıştır. 1970'li yıllarda 'bütün kalkınma çabalarına kadınların tam entegrasyonu' en çok tekrarlanan cümle haline gelmiştir. Kalkınmada kadın kavramının benimsenmesiyle fırsat eşitliğine, kadınların üretken sektördeki dezavantajlarının azaltılmasına ve ayrımcılığa son verecek kalkınma stratejilerine vurgu yapılmıştır.⁶ Ancak Boserup, kadınların kalkınmaya dâhil edilmesini savunurken, sürece dâhil olunacak kadar radikal bir değişiklik talep etmemektedir.⁷

Kalkınma, ekonomik anlamda refah artışı yanında, sosyal ve beşeri anlamda da refah artışı içermektedir. Ekonomik kalkınma için üretim faktörlerinin en yüksek düzeyde ve verimlilikte kullanılması, sosyal refahın artırılması, cinsiyet eşitliğinin sağlanması, sağlık, eğitim gibi şartlardan toplumdaki her bireyin eşit faydalanması öncelikli amaç olmalıdır. Kalkınma bilimiyle uğraşanlara göre; büyüme hızı kadar büyümenin kalitesi de önem taşımaktadır. Başka bir ifadeyle, ekonomik kalkınma nicel olmaktan ziyade nitel bir olgu olup; ekonomik büyümenin yanında çok sayıda konuyu kapsamaktadır. Söz konusu konular; büyümeden kimin yararlandığı, kadın ve erkeklerin büyümenin faydalarından nasıl yararlandığı, büyümenin tüm gelir gruplarına eşit dağılmış olup olmadığı, büyümeden belli sektörlerin mi yoksa tüm toplumun mu fayda sağladığı ve ekonomik büyümenin, bir ülkenin insanları arasında refah eşitliği sonucunu yaratıp yaratmadığı gibi konulardır.⁸

Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma, toplumların ayakta kalması ve istikrarı için oldukça önemlidir. Ülkelerin kalkınmışlık seviyelerinin belirlenmesinde birçok faktör bulunmakla birlikte ekonomik

2 Durmaz, Ş. (2016). İşgücü Piyasasında Kadınlar ve Karşılaştıkları Engeller, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(3): 38.

3 Kaplan, A. (2019). Bölgesel Kalkınmada Kadın İstihdamının Etkisi: GAP Bölgesi'nde Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler Projesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Mersin, s.4.

4 Boserup, E. (1970). Women's Role in Economic Development, St. Martin's Press, Newyork.

5 Boserup, 1970.

6 Toksöz, G. (2011). Kalkınmada Kadın Emeği, Varlık Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s.52.

7 Visvanathan, N. (1997). Theories of Women, Gender and Development, N. Visvanathan, L. Duggan, N. Wiegiersma, L. Nisonoff (Ed.), The Women, Gender and Development Reader, Zed Books, Londra, s.23.

8 Şimşek, M. (2008). Küreselleşen Dünyada Kadının Ekonomik Konumu, Ekin Yayınevi, Bursa, s.11.

anlamda kalkınmanın yönünü ve hızını belirleyen en önemli faktör insan gücüdür. Söz konusu gücün yaklaşık yarısı ise kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların ekonomik statüsünün belirlenmesinde işsizlik oranları, milli gelirden aldıkları pay, istihdam ve işgücüne katılım oranları gibi faktörler oldukça önemlidir. Ancak geçmişte kalkınma dendiğinde sadece ekonomik verilerin ortaya konulduğu bir yaklaşım benimsenirken; artık günümüz dünyasında ekonomik verilerin yanı sıra insan odaklı, eğitim düzeylerini ve niteliklerinin artırılmasını, yoksulluk ve gelir dağılımı gibi konuları da içine alan bir kalkınma anlayışı öne çıkmaya başlamıştır.⁹ Başarılı bir kalkınmadan bahsedebilmek için kadın erkek ayrımsızın toplumun tüm bireylerinin ekonomik faaliyetlere katılımının sağlanması, eğitim ve sağlık imkânlarından eşit şekilde faydalanılması öncelikli amaç olmalıdır. Ancak, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ekonomik alanda olduğu gibi sosyal alanda da kendini göstermektedir. Kadının statüsü genelde kadının gelir düzeyi, ekonomik bağımsızlığı, eğitimi, sağlığı, aile ve toplum içindeki rolü gibi faktörlerle tanımlanmaktadır. Ancak toplumun kadına bakışı, kadın rollerini algılayış biçimi ve bu rollere verdiği değerden de etkilenmektedir.¹⁰ Geçmişten bugüne, kadının ekonomik ve sosyal statüsünde gelişmeler görülse de, hala büyük oranda eşitsizlikler mevcuttur. Bu eşitsizliğin yaşandığı bir alan da siyasi ortamdır. Kadınlar, yıllarca kendilerine yönelik bakış açısı sebebiyle siyaset alanından uzak kalmış ve bunun doğal sonucu olarak günümüzde erkeklere oranla siyaset alanının farklı kademelerinde daha az yer almışlardır.¹¹ Kadınların haklarını elde edebilmeleri ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin daha fazla sağlanabilmesi için kadınların siyasette daha fazla yer almaları büyük önem taşımaktadır. Bütüne bakıldığında aslında kadınların sosyal, ekonomik ve politik statüsünü etkileyen tüm faktörler aynı zamanda birbirleriyle etkileşim içindedir. Kadınlar; işgücüne katılım, eğitim ve sağlık imkânlarından yararlanma, siyasi hayata katılma gibi konularda gerek ekonomik gerekse ekonomik olmayan birçok nedenle karşılaşmaktadırlar. Kadınların ekonomik sisteme katılımı, gelişmenin hem girdisi hem de çıktısıdır. Şöyle ki; daha fazla kadın işgücü olarak piyasada yer aldığı zaman ekonomik büyüme hızlanacak ve ülkeler gelişecektir. Ülkelerin gelişmesiyle birlikte kadınların yetenekleri de gelişecek, üzerlerindeki sosyal baskı ve kısıtlamalar zayıflayacak ve kadınların ev dışına çıkmalarına imkân tanınmış olacaktır.

3. Literatür İncelemesi

Son yıllarda çok kriterli karar verme yöntemlerinin uygulama alanı artmış bulunmakla birlikte, kadın konusu üzerine yapılmış çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Yapılan literatür incelemesi sonucunda uluslararası literatürde, ÇKKV yöntemlerinin kadın konusuna uygulanması ile ilgili sınırlı sayıda çalışma ile karşılaşmıştır. Fakat ulusal literatürde kadın konusu ile ilgili oldukça fazla çalışma bulunmakla birlikte, ÇKKV yöntemlerinin kullanıldığı herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle literatür taramasında kadın konusunu ve ÇKKV yöntemlerini içeren çalışmalara yer verilmiştir. Uluslararası literatürde kadın konusunu ve ÇKKV yöntemlerinin uygulanmasını içeren çalışmalar şu şekildedir:

9 Açık, Y. (2018). İş Dünyasında Kadın Raporu Cilt III'e Önsöz, (Erişim Tarihi: 5.11.2019, <http://www.turkonfed.org/tr/icerikler/arastirma-raporlari/>), s.5.

10 Mihçioğur, S., Akın, A. (2003). Kadının Statüsü ve Anne Ölümleri, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM). Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 127.

11 Kurt Topuz, S. (2014). Sosyo-Ekonomik, Siyasal ve Kültürel Faktörler Ekseninde Kadın Milletvekili Temsil Oranına İlişkin Bir Analiz: OECD Ülkeleri Örneği, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32(1): 213.

Mirghafouri¹² çalışmasında; kadınların ilerlemesinin önündeki engelleri incelemiştir. Uzman görüşü ve Delphi tekniği kullanılarak bu engeller dört boyut ve yirmi yedi faktör olarak sınıflandırılmıştır. İstatistiksel yöntemler ve MCDM teknikleri (Topsis ve AHP) kullanılarak bu engeller sıralanmıştır. Bu sıralamanın bulgularına göre kültürel ve sosyal faktörlerin kadının ilerlemesinin önündeki en önemli engeller olduğunu belirtmiştir.

Chou, Yen ve Sun¹³ çalışmalarında; 21. yüzyılda kadınların bilim ve teknoloji (WIST) alanındaki rolünün önemi üzerinde durmuşlardır. Çalışmalarında entropi ve Vikor yöntemini kullanmışlardır. Yapılan analiz sonucunda kadınların bilim ve teknoloji (WIST) alanındaki rolünde en iyi performansa sahip ülke Güney Kore olurken, Hollanda ve Japonya onu takip etmektedir.

Ramezani, Montazeri ve Montazeri¹⁴ çalışmalarında; ARAS yöntemini kullanarak, tipik kadın girişimciliği özelliklerinin ölçülmesine yönelik kriterlere öncelik vermek için 11 girişimci kadın seçmişlerdir. Yapılan analiz sonucu iş ve aile arasındaki ölçütler arasındaki denge en yüksek ağırlık olarak görülürken, aynı anda farklı işleri yapmak kriteri en düşük ağırlık olarak görülmektedir. Bununla birlikte, tipik girişimci kadınları üretkenlik, endüstriyel, ticari, sosyal, kültürel ve hatta bunlardan daha yüksek alanlarda kullanmanın her ülkenin ilerleme ve büyümesinin ana eksenlerinden olduğu vurgulanmıştır.

İpekçi Çetin ve Çetin¹⁵ çalışmalarında; Avrupa Birliği ve Aday ülkelerinde özellikle kadınlarla ilgili bazı yeterlilik düzeyleri ve istihdam göstergelerini değerlendirmiş ve sıralamışlardır. Bu çalışmada ÇKKV yöntemlerinden VIKOR yöntemi kullanılmıştır. Kullanılan değişkenler; mesleki eğitim alanına göre kadınlara verilen yükseköğretim yeterliliklerinin oranı, yaş grubuna göre istihdam edilenlerin oranı (25-39; 40-64), 25-64 yaş grubundaki kadınların eğitim durumuna göre işsizlik oranları ve meslek kategorisine göre kadın istihdamında yükseköğretim mezunları şeklindedir. Çalışmada 28 ülke değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucuna göre İsveç, yeterlilik düzeyleri ve istihdam açısından yirmi sekiz ülke arasında en iyi ülkedir. İkinci ve üçüncü ülkeler sırasıyla Portekiz ve Finlandiya'dır. Türkiye ise listenin sonunda yer almaktadır.

Meshram, Boiroju ve Kodali¹⁶ çalışmasında kadın ve çocukların beslenme ve sağlık göstergeleri ile ilgili verileri kullanarak incelenen bölgedeki eyalet ve ilçeleri sıralamak için TOPSIS adı verilen çok kriterli bir karar verme yöntemi kullanılmıştır. Bulgular, Krishna bölgesinin birinci sırada olduğunu ve Vizianagaram'ın son sırada olduğunu göstermektedir. Kişi başına düşen gelir, kentleşme, temiz yakıt kullanımı ve anne eğitimi gibi göstergeler yüksek gözlenirken, iyi performans gösteren bölgelerde bebek

12 Mirghafouri, S.H.A. (2006). Ranking The Barriers of Women's Promotion to Managerial Positions: A Case Study of Yazd Province's Public Sector, *Womens Studies*, 4(1): 101-122.

13 Chou, Y. ve diğerleri (2014). An İntegrate Method for Performance of Women in Science and Technology Based on Entropy Measure for Objective Weighting, *Qual Quant*, 48: 157-172.

14 Ramezani, E., ve diğerleri (2014). A Study on Prioritizing Typical Women's Entrepreneur Characteristics, *Management Science Letters*, 4: 1271-1278.

15 İpekçi Çetin, E., Çetin H.H. (2016). Using VIKOR Method for Analyzing of Qualification Levels and Transition to Employment of European Union and Candidate Countries, *The Online Journal of Science and Technology*, 6: 99-102.

16 Meshram, I.I., ve diğerleri (2017). Ranking of Districts in Andhra Pradesh Using Women and Children Nutrition and Health Indicators by Topsis Method, *Indian J Community Health*, 29(4): 350-6.

ve anne ölümlerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Beslenme ve sağlık göstergelerinin yetersiz olduğu ilçelerin en son, göstergeleri yüksek olanların ise birinci sırada olduğu sonucuna varılmıştır.

Jalil ve Sharif¹⁷ Shannon'ın entropi yöntemini kullanarak bir doğurganlık endeksi geliştirmeyi amaçlamışlar. Çalışma, Malezya'da doğurganlık oranının düşmesi nedeniyle yapılmış olup; sonuçlarına göre; Selangor, Johor ve Sarawak'ın en yüksek doğurganlık endeksine sahip olduğu gözlenmiştir. Diğer yandan, Terengganu, W.P. Labuan ve Perlis ise doğurganlık endeksine göre son sırada yer almaktadır. Bu nedenle, azalan doğurganlık hızı nedeniyle, stratejik ve etkili önlemlerin planlanması ve uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

Martin ve Pandiamal¹⁸ çalışmalarında; kadın girişimcilerin problemlerini araştırmak amacıyla Vikor sıralama yöntemini Linguistik Sekizgen Nötrosifik Yumuşak matris (LONSM) ile birlikte kullanmaktadır. Yapılan analiz sonucunda; incelenen 10 kriter içinde sosyal ayrımcılık, cinsiyet önyargıları ve risklerle başa çıkma becerilerinin eksikliği kadın girişimcilerin karşılaştığı üç ana problem olarak ortaya çıkmaktadır.

Stefanović vd.¹⁹ çalışmalarındaki amaç, işyerlerini çok kriterli karar verme yöntemini kullanarak kadınların istihdam edildiği üretim süreçlerinde risk değerlendirmesi açısından sıralamaktır. Sıralama sonuçları, çalışan başına düşen riski en yüksek iş yeri olarak kaba dikişli giysilerdeki işyerine işaret eder. İşyerinde sağlık ve güvenlik riski en düşük olan işyeri otomobil endüstrisinin üretim sürecindedir. Sonuçlar, çalışma koşullarını iyileştirmek, kadın çalışanların sağlığını korumak, memnuniyetlerini artırmak ve kurumsal hedeflere daha iyi ulaşmak için önemlidir.

4. Veri ve Metot

Bu çalışmada Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden Entropi yöntemi ve ARAS yöntemi kullanılarak, OECD ülkelerinde kadınların sosyo-ekonomik statüsünün saptanması amaçlanmaktadır. Kadınların sosyal ve ekonomik statüsünü etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte ülkelerin verileri; kadınlarda kişi başına düşen gelir (GDP), kadın istihdam oranı, kadın işgücüne katılım oranı, kadınlarda okullaşma oranı (ilk-orta-yükseköğretim), ortalama yaşam beklentisi, politik katılım oranı ve cinsiyete dayalı insani kalkınma endeksi (HDI) kriterleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Kadınlarda okullaşma oranına ait bazı ülkelerin sağlıklı verilerine ulaşılamadığı için, bu kriterin yıllar itibariyle değerleri; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde olan kadın nüfusunun toplam kadın nüfusuna oranlanmasıyla tarafımızdan elde edilmiştir. Bu hesaplamada kullanılan veriler UNESCO (<http://data.uis.unesco.org>) sitesinden alınmıştır. Ayrıca OECD üyesi 36 ülke bulunmakla birlikte İsrail ve Lüksemburg'un eğitimle ilgili sağlıklı verilerine ulaşılamadığı için analize 34 ülke dahil edilmiştir. Değerlendirmede kullanılan kriterler, ülkelerin 2010-2017 dönemini kapsamaktadır.

17 Jalil, W.A.F.W.A. ve Sharif, S. (2017). Development of Malaysian Women Fertility Index: Evidence from Shannon's Entropy, AIP Conference Proceedings, 1905.

18 Martin, N., Pandiammal, P. (2018). Ranking the Problems of Women Entrepreneurs in India Using Vikor Method with Lonsm, International Journal of Mathematics Trends and Technology (IJMTT) – Special Issue, s. 68-72.

19 Stefanović, V., ve diğerleri (2019). Multi-Criteria Ranking of Workplaces from the Aspect of Risk Assessment in the Production Processes in Which Women are Employed, Safety Science, 116: 116-126.

4.1. Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri

ÇKKV, ekonomi, enformatik psikoloji, matematik ve sosyal bilimler gibi birçok disiplinin bir araya gelip, karar vericiye problemini farklı boyutlarda değerlendirme ve karar alma imkânı sağlayan yöntemlerin bir araya getirildiği bir yapıdır. ÇKKV problemlerini, birden fazla kriterin optimize edildiği mümkün olan çözüm setleri içerisinde en iyi alternatifin seçildiği problemler olarak da tanımlamak mümkündür.²⁰ Kişisel seçim problemlerinden, endüstriyel, finansal, eğitim ve politik karar problemlerine kadar birçok alanda kullanılan ÇKKV yöntemleri, 1960'lı yılların başından itibaren karar verme sürecine yardımcı olacak çözüm yöntemlerine ihtiyaç duyulmasıyla geliştirilmeye başlanmıştır. ÇKKV yöntemlerini kullanmadaki amaç, alternatif ve kriter sayılarının çok olduğu durumda karar verme mekanizmasını kontrol altında tutabilmek ve karar sonucunu mümkün olduğunca kolay ve çabuk elde etmektir.²¹

4.2. Entropi Yöntemi

Entropi kavramı ilk olarak 1965 yılında Rudolph Clausius tarafından bir sistemde meydana gelen düzensizliğin ve belirsizliğin bir ölçüsü olarak ifade edilmiştir²². Entropi yöntemi karar probleminin hiyerarşik bir yapı oluşturmadan kriterlerin önem düzeylerinin ortaya çıkardığı ve AHP (Analitik Hiyerarşi Prosesi), Delphi teknikleri gibi karar vericilerin sübjektif yargılarına gerek kalmadan verileri dikkate alarak kriter ağırlıklarını hesapladığı için objektif bir değerlendirme yöntemidir.²³ Entropi, sosyal bilimler, fizik ve bilgi teorisinde kullanımı tercih edilen önemli kavramlardan olmakla birlikte ÇKKV problemlerinde her bir kriterin uygun ağırlıklarını bulmak için uygun bir yöntemdir. Entropi yönteminin adımları aşağıdaki gibidir²⁴:

Adım 1: Karar matrisinde birbirinden farklı indeks boyutlarının eşölçülemezlik üzerindeki etkilerini yok etmek amacıyla indeksler çeşitli yöntemlerle standartlaştırılabilmektedir. Fayda ve maliyet indekslerine göre kriterler Eşitlik (1) ve (2) yardımıyla normalize edilmektedir.

$$r_{ij} = x_{ij}/\max_{ij} \quad (i = 1, \dots, m \quad j = 1, \dots, n) \quad (1)$$

$$r_{ij} = \min_{ij}/x_{ij} \quad (i = 1, \dots, m \quad j = 1, \dots, n) \quad (2)$$

Adım 2: Farklı ölçü birimlerindeki aykırılıkları ortadan kaldırmak için normalizasyon işlemi yapılarak P_{ij} değeri hesaplanır.

- 20 Kılıç, O. (2016). Uzlaşık Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri Kullanılarak TCDD Yatırım Projelerinin Sıralanması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Ankara, s.19.
- 21 Taşabat, S.E., ve diğerleri (2015). Farklı Ağırlıklandırma Tekniklerinin Denendiği Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Mali Performanslarının Değerlendirilmesi, Social Sciences Research Journal, 4 (2): 96.
- 22 Zhang, H., ve diğerleri (2011). The Evaluation of Tourism Destination Competitiveness by TOPSIS & Information Entropy–A case in the Yangtze River Delta of China. Tourism Management, 32(2): 444.
- 23 Çakır, S., Perçin, S. (2013). AB Ülkeleri'nde Bütünleşik Entropi Ağırlık-Topsis Yöntemiyle Ar-Ge Performansının Ölçülmesi, Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(1): 79.
- 24 Karami, A., Johansson, R. (2014). Utilization of Multi Attribute Decision Making Techniques to Integrate Automatic and Manual Ranking of Options, Journal of Information Science and Engineering, 30: 523-524.

$$P_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^m a_{ij}} \quad (3)$$

i: alternatifler

j: kriterler

P_{ij} : normalize edilmiş değerler

a_{ij} : verilen fayda değerleri

Adım 3: Bu adımda E_j entropi değeri Eşitlik (4) yardımıyla hesaplanır.

$$E_j = \left(\frac{-1}{\ln(m)} \right) \sum_{i=1}^m [P_{ij} \times \ln P_{ij}]; \forall_j \left(\frac{-1}{\ln(m)} \right) = k \quad (4)$$

k: Entropi katsayısı

Adım 4: Çeşitliliğin derecesi olarak d_j belirsizliği hesaplanır.

$$d_j = 1 - E_j; \forall_j \quad (5)$$

Adım 5: j kriterinin önem derecesi olarak w_j ağırlıkları hesaplanır. Elde edilen ağırlıklar 0 ve 1 aralığında olmalı ve ağırlıkların toplamı 1 değerini vermelidir.

$$w_j = \frac{d_j}{\sum_{j=1}^n d_j}; \forall_j \quad (6)$$

4.3. ARAS Yöntemi

Zavadskas ve Turksis²⁵ tarafından geliştirilen ARAS yöntemi, alternatiflerin fayda fonksiyonu değerlerini, karar problemine araştırmacı tarafından eklenen optimal alternatife ait fayda fonksiyonu değerleri ile karşılaştırmaktadır²⁶. Bu yöntem, her bir alternatifin ideal alternatife göre oransal benzerliğini ortaya çıkarmaktadır. Böylece ARAS diğer ÇKKV yöntemleri arasında oransal derecelendirme hedefine en yakın yöntem olarak görünmektedir.²⁷ ARAS yönteminin adımları şu şekildedir²⁸:

Adım 1: Öncelikle ilk satırında her bir kritere ait optimal değer in yer aldığı karar matrisi oluşturulur.

25 Zavadskas, E.K., Turksis, Z. (2010). A New Additive Ratio Assessment (ARAS) Method in Multicriteria Decision-Making, Technological and Economic Development of Economy, 16(2): 159-172.

26 Sliogeriene, J., ve diğerleri (2013). Analysis and Choice of Energy Generation Technologies: The Multiple Criteria Assessment on the Case Study of Lithuania, Energy Procedia, (32): 13.

27 Ecer, F. (2016). Aras Yöntemi Kullanılarak Kurumsal Kaynak Planlaması Yazılımı Seçimi, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 8(1): 91.

28 Zavadskas, 2010, 163-165.

$$X = \begin{bmatrix} X_{01} & \cdots & X_{0j} & \cdots & X_{0n} \\ \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ X_{i1} & \cdots & X_{ij} & \cdots & X_{in} \\ \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ X_{m1} & \cdots & X_{mj} & \cdots & X_{mn} \end{bmatrix}; i=0,1,\dots,m \quad j=0,1,\dots,n \quad (7)$$

Adım 2: ARAS yönteminde \bar{X} normalize karar matrisi \bar{x}_{ij} değerlerinden oluşmaktadır. \bar{x}_{ij} değerleri kriterin fayda ya da maliyet özelliği göstermesine göre iki şekilde hesaplanmaktadır. Kriter performans değerlerinin maksimum olması daha iyi kabul ediliyorsa, normalize değerler Eşitlik (8) kullanılarak hesaplanmaktadır.

$$\bar{x}_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sum_{i=0}^m x_{ij}} \quad (8)$$

Kriter performans değerlerinin minimum olması daha iyi kabul ediliyorsa, normalizasyon işlemi iki adımda (Eşitlik (9) ve Eşitlik (10)) gerçekleştirilir. Öncelikle performans değerleri kullanılarak fayda durumuna dönüştürülür, daha sonra ise normalize değerler hesaplanır.

$$x_{ij}^* = \frac{1}{x_{ij}} \quad (9)$$

$$\bar{x}_{ij} = \frac{x_{ij}^*}{\sum_{i=0}^m x_{ij}^*} \quad (10)$$

Adım 3: Normalize karar matrisi elde edildikten sonra belirlenen w_j ağırlıkları kullanılarak X ağırlıklandırılmış normalize karar matrisi oluşturulur. Kriterlere ait ağırlıklar toplamı Eşitlik (11)'de gösterildiği gibidir:

$$\sum_{j=1}^n w_j = 1 \quad (11)$$

Eşitlik (12) ile de normalize değerler kullanılarak \hat{x}_{ij} ağırlıklandırılmış normalize değerleri elde edilmektedir.

$$\hat{x}_{ij} = \bar{x}_{ij} \cdot w_j \quad (12)$$

Adım 4: Son adımda her bir alternatif için optimal değerler hesaplanır. Alternatiflere ait değerler Eşitlik (13) yardımıyla elde edilir.

$$S_i = \sum_{j=1}^n \hat{x}_{ij}; i = 0, 1, \dots, m \quad (13)$$

Alternatiflere ait S_i değerleri, S_0 optimal değerine oranlanarak K_i fayda dereceleri Eşitlik (14) yardımıyla hesaplanır.

$$K_i = \frac{S_i}{S_0}, i = 0, 1, \dots, m \quad (14)$$

[0,1] aralığında değer alan K_i oranları kullanılarak alternatiflerin fayda fonksiyonu değerleri hesaplanabilmektedir. Değerler, büyükten küçüğe doğru sıralanarak alternatifler değerlendirilir.

5. Araştırma Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde ÇKKV yöntemlerinden Entropi yöntemi ve ARAS yöntemi kullanılarak, OECD ülkelerinde kadınların sosyo-ekonomik statüsünün 2010 – 2017 arası döneme ait veriler kullanılarak analiz edilmesi sonucu elde edilen bulgular yer almaktadır. Akışı etkilememesi nedeniyle bu bölümde diğerlerine göre daha güncel verileri içeren 2017 yılına ait bulgulara yer verilecektir. Diğer yıllar içinde aynı şekilde hesaplamalar yapılmıştır.

5.1. 2017 Yılı için Entropi Yöntemiyle Kriter Ağırlıklarının Hesaplanması

2017 yılına ait kriterlerin yer aldığı karar matrisi Tablo 1'de ve 2017 yılı için E_j , d_j ve W_j değerlerinin hesaplanması Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 1: 2017 Yılı Karar Matrisi

ÜLKELER	GDP*	İstihdam Oranı**	İşgücüne Katılım Oranı**	Okullaşma ilköğretim ***	Okullaşma ortaöğretim ***	Okullaşma yükseköğretim ***	Ortalama yaşam beklentisi*	Politik Katılım Oranı**	HDI *
ABD	43899	53.332	66.191	7.3422	7.4535	6.3915	81.4	19.4	0.919
ALMANYA	37689	53.202	73.759	3.2558	8.2191	5.0530	83.5	37	0.919
AVUSTRALYA	35323	55.855	71.784	8.6612	6.9626	6.2104	85.1	28.7	0.926
AVUSTURYA	35626	52.186	71.776	3.4879	7.4199	5.4788	83.7	30.6	0.893
BELÇİKA	33260	44.434	63.154	6.6474	6.3416	5.6194	83.6	38	0.901
BİRLEŞİK KRALLIK	28043	54.423	72.222	6.9478	7.4170	5.9410	82.9	32	0.903
ÇEKYA	23224	50.099	68.186	5.1704	6.7488	4.9951	81.7	20	0.881
DANİMARKA	40293	55.669	77.302	7.8270	6.9487	6.4951	82.7	37.4	0.919
ESTONYA	21896	53.375	73.654	6.1453	4.9045	4.7467	82.4	26.7	0.876
FINLANDİYA	34504	50.208	74.308	6.3631	6.1596	5.8675	84.4	42	0.917
FRANSA	32518	45.841	67.612	6.0572	8.3509	5.5544	85.3	39	0.894

HOLLANDA	38767	54.917	75.223	6.4066	6.8836	5.8486	83.7	36	0.913
İRLANDA	42771	50.155	63.79	11.1662	6.3197	5.8344	83.5	22.2	0.926
İSPANYA	26954	42.229	69.249	6.0021	5.4214	4.6538	86	39.1	0.879
İSVEÇ	41743	56.843	80.588	6.5795	5.7742	6.1503	84.3	43.6	0.927
İSVİÇRE	47938	59.686	79.686	5.5155	6.7843	5.7996	85.3	32.5	0.937
İTALYA	25767	34.629	54.976	4.3991	7.0538	4.6036	85.3	31	0.863
İZLANDA	38004	70.841	86.052	9.1093	8.6577	7.1292	84.3	47.6	0.92
JAPONYA	27209	49.153	68.417	5.0155	5.1939	4.5394	87.3	9.3	0.894
KANADA	34928	57.139	74.579	6.2019	6.1268	6.2137	84.2	26.3	0.916
GÜNEY KORE	22572	50.345	58.603	5.1866	5.7085	6.1376	85.6	17	0.866
LETONYA	20822	50.973	74.375	5.6924	4.9312	4.3549	79.8	16	0.858
LİTVANYA	24366	52.731	74.149	3.5114	7.1375	5.5555	80.9	21.3	0.868
MACARİSTAN	19931	45.72	63.736	3.6856	7.3943	5.6317	79.9	10.1	0.83
MEKSİKA	11065	42.533	47.334	10.3234	10.2163	8.4359	77.8	42.6	0.752
NORVEÇ	60153	58.589	75.88	8.2684	7.1267	6.4054	84.2	39.6	0.945
POLONYA	20367	46.388	62.502	5.7504	5.4536	5.6933	82.3	28	0.866
PORTEKİZ	23095	48.327	70.676	5.3802	5.8187	5.0316	84.5	34.8	0.839
SLOVAKYA	22600	48.043	65.776	3.9868	8.4539	5.8402	80.7	20	0.85
SLOVENYA	26898	47.868	68.704	5.7940	5.9358	4.7267	83.8	36.7	0.898
ŞİLİ	15137	46.806	57.496	8.0391	8.0553	7.5631	82.3	15.8	0.823
TÜRKİYE	15576	27.706	36.126	6.3564	12.8654	7.8918	80.1	14.6	0.755
YENİ ZELANDA	25872	60.501	75.129	7.6474	8.5037	6.5001	83.7	34.2	0.9
YUNANİSTAN	19658	33.617	60.695	6.1422	5.7298	4.7686	84.4	18.3	0.853

Kaynak: (*) <https://www.undp.org/ErişimTarihi:30.11.2019>; (**) <https://data.worldbank.org/> Erişim Tarihi:30.11.2019; (***) Tarafımızdan hesaplanmıştır.

Tablo 2: 2017 Yılı İçin E_j , d_j ve W_j Değerlerinin Hesaplanması

	GDP	İstihdam Oranı	İşgücüne Katılım Oranı	Okullaşma ilköğretim	Okullaşma ortaöğretim	Okullaşma yükseköğretim	Ortalama Yaşam Beklentisi	Politik Katılım Oranı	HDI
E_j	0.9831	0.9962	0.9970	0.9882	0.9935	0.9964	0.9999	0.9810	0.9996
d_j	0.0169	0.0038	0.0030	0.0118	0.0065	0.0036	0.0001	0.0190	0.0004
W_j	0.2592	0.0583	0.0461	0.1808	0.1006	0.0559	0.0013	0.2921	0.0057

Kriter ağırlıkları sırasıyla; politik katılım oranı, GDP, okullaşma (ilköğretim ve ortaöğretim), istihdam oranı, işgücüne katılım oranı, yükseköğrenim okullaşma oranı, HDI ve ortalama yaşam beklentisi şeklindedir.

5.2. 2017 Yılı İçin ARAS Yönteminin Uygulanması

ARAS yöntemi için 2017 yılına ait karar matrisi Tablo 3'te ve Optimallik Fonksiyon Değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 3: 2017 Yılı İçin Karar Matrisi

ÜLKELER	GDP	İstihdam oranı	İşgücüne katılım oranı	Okullaşma ilköğretim	Okullaşma ortaöğretim	Okullaşma yükseköğretim	Ortalama yaşam beklentisi	Politik katılım oranı	HDI
Optimal Değer	60153	70.841	86.052	11.1662	12.8654	8.4359	87.3	47.6	0.945
ABD	43899	53.332	66.191	7.3422	7.4535	6.3915	81.4	19.4	0.919
ALMANYA	37689	53.202	73.759	3.2558	8.2191	5.0530	83.5	37	0.919
AVUSTRALYA	35323	55.855	71.784	8.6612	6.9626	6.2104	85.1	28.7	0.926
AVUSTURYA	35626	52.186	71.776	3.4879	7.4199	5.4788	83.7	30.6	0.893
BELÇİKA	33260	44.434	63.154	6.6474	6.3416	5.6194	83.6	38	0.901
BİRLEŞİK KRALLIK	28043	54.423	72.222	6.9478	7.4170	5.9410	82.9	32	0.903
ÇEKYA	23224	50.099	68.186	5.1704	6.7488	4.9951	81.7	20	0.881
DANİMARKA	40293	55.669	77.302	7.8270	6.9487	6.4951	82.7	37.4	0.919
ESTONYA	21896	53.375	73.654	6.1453	4.9045	4.7467	82.4	26.7	0.876
FİNLANDİYA	34504	50.208	74.308	6.3631	6.1596	5.8675	84.4	42	0.917
FRANSA	32518	45.841	67.612	6.0572	8.3509	5.5544	85.3	39	0.894
HOLLANDA	38767	54.917	75.223	6.4066	6.8836	5.8486	83.7	36	0.913
İRLANDA	42771	50.155	63.79	11.1662	6.3197	5.8344	83.5	22.2	0.926
İSPANYA	26954	42.229	69.249	6.0021	5.4214	4.6538	86	39.1	0.879
İSVEÇ	41743	56.843	80.588	6.5795	5.7742	6.1503	84.3	43.6	0.927
İSVİÇRE	47938	59.686	79.686	5.5155	6.7843	5.7996	85.3	32.5	0.937
İTALYA	25767	34.629	54.976	4.3991	7.0538	4.6036	85.3	31	0.863
İZLANDA	38004	70.841	86.052	9.1093	8.6577	7.1292	84.3	47.6	0.92
JAPONYA	27209	49.153	68.417	5.0155	5.1939	4.5394	87.3	9.3	0.894
KANADA	34928	57.139	74.579	6.2019	6.1268	6.2137	84.2	26.3	0.916
GÜNEY KORE	22572	50.345	58.603	5.1866	5.7085	6.1376	85.6	17	0.866
LETONYA	20822	50.973	74.375	5.6924	4.9312	4.3549	79.8	16	0.858
LİTVANYA	24366	52.731	74.149	3.5114	7.1375	5.5555	80.9	21.3	0.868
MACARİSTAN	19931	45.72	63.736	3.6856	7.3943	5.6317	79.9	10.1	0.83
MEKSİKA	11065	42.533	47.334	10.3234	10.2163	8.4359	77.8	42.6	0.752
NORVEÇ	60153	58.589	75.88	8.2684	7.1267	6.4054	84.2	39.6	0.945
POLONYA	20367	46.388	62.502	5.7504	5.4536	5.6933	82.3	28	0.866
PORTEKİZ	23095	48.327	70.676	5.3802	5.8187	5.0316	84.5	34.8	0.839
SLOVAKYA	22600	48.043	65.776	3.9868	8.4539	5.8402	80.7	20	0.85
SLOVENYA	26898	47.868	68.704	5.7940	5.9358	4.7267	83.8	36.7	0.898
ŞİLİ	15137	46.806	57.496	8.0391	8.0553	7.5631	82.3	15.8	0.823
TÜRKİYE	15576	27.706	36.126	6.3564	12.8654	7.8918	80.1	14.6	0.755
YENİ ZELANDA	25872	60.501	75.129	7.6474	8.5037	6.5001	83.7	34.2	0.9
YUNANİSTAN	19658	33.617	60.695	6.1422	5.7298	4.7686	84.4	18.3	0.853

Tablo 4: 2017 Yılı İçin ARAS Yöntemi İle Elde Edilen Optimallik Fonksiyon Değerleri

ÜLKELER	S_i	K_i	ÜLKELER	S_i	K_i
Optimal Değer	0.0485				
ABD	0.0299	0.6160	İZLANDA	0.0395	0.8140
ALMANYA	0.0301	0.6217	JAPONYA	0.0196	0.4049
AVUSTRALYA	0.0314	0.6483	KANADA	0.0284	0.5867
AVUSTURYA	0.0277	0.5723	GÜNEY KORE	0.0213	0.4396
BELÇİKA	0.0310	0.6392	LETONYA	0.0205	0.4236
BİRLEŞİK KRALLIK	0.0293	0.6044	LİTVANYA	0.0224	0.4620
ÇEKYA	0.0226	0.4658	MACARİSTAN	0.0180	0.3712
DANİMARKA	0.0346	0.7133	MEKSİKA	0.0318	0.6564
ESTONYA	0.0243	0.5021	NORVEÇ	0.0404	0.8344
FİNLANDİYA	0.0326	0.6722	POLONYA	0.0241	0.4962
FRANSA	0.0315	0.6505	PORTEKİZ	0.0265	0.5470
HOLLANDA	0.0324	0.6686	SLOVAKYA	0.0223	0.4595
İRLANDA	0.0327	0.6745	SLOVENYA	0.0282	0.5821
İSPANYA	0.0287	0.5915	ŞİLİ	0.0227	0.4673
İSVEÇ	0.0352	0.7264	TÜRKİYE	0.0220	0.4545
İSVİÇRE	0.0331	0.6829	YENİ ZELLANDA	0.0308	0.6354
İTALYA	0.0249	0.5143	YUNANİSTAN	0.0209	0.4304

Hesaplanan K_i değerleri büyükten küçüğe doğru sıralanarak ülkeler değerlendirilmiştir. Hesaplanan bu değerler sonucu elde edilen ülkelerin sıralaması Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5: 2017 Yılı İçin ARAS Yönteminin Uygulanması Sonucu Elde Edilen Sıralama

Sıralama	Ülke	Ağırlık	Sıralama	Ülke	Ağırlık
1	NORVEÇ	0.8344	18	KANADA	0.5867
2	İZLANDA	0.8140	19	SLOVENYA	0.5821
3	İSVEÇ	0.7264	20	AVUSTURYA	0.5723
4	DANİMARKA	0.7133	21	PORTEKİZ	0.5470
5	İSVİÇRE	0.6829	22	İTALYA	0.5143
6	İRLANDA	0.6745	23	ESTONYA	0.5021
7	FİNLANDİYA	0.6722	24	POLONYA	0.4962
8	HOLLANDA	0.6686	25	ŞİLİ	0.4673
9	MEKSİKA	0.6564	26	ÇEKYA	0.4658
10	FRANSA	0.6505	27	LİTVANYA	0.4620
11	AVUSTRALYA	0.6483	28	SLOVAKYA	0.4595
12	BELÇİKA	0.6392	29	TÜRKİYE	0.4545
13	YENİ ZELLANDA	0.6354	30	GÜNEY KORE	0.4396
14	ALMANYA	0.6217	31	YUNANİSTAN	0.4304
15	ABD	0.6160	32	LETONYA	0.4236
16	BİRLEŞİK KRALLIK	0.6044	33	JAPONYA	0.4049
17	İSPANYA	0.5915	34	MACARİSTAN	0.3712

ARAS Yönteminin 2017 yılına ait kriterlere uygulanması sonucu elde edilen sıralamaya göre; Norveç, İzlanda ve İsveç ilk üçte yer almış, bu sırayı Danimarka ve İsviçre izlemiştir. Son üç sırada ise; Letonya, Japonya ve Macaristan yer almıştır. Türkiye ise 29. sırada yer almıştır.

6. Genel Değerlendirme

Entropi ve ARAS yöntemlerine dayalı olarak, OECD üyesi 34 ülkenin analiz edilen yıllar (2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017) itibariyle, kadınların sosyo-ekonomik statüsü açısından değerlendirilmesi sonucu elde edilen genel sıralama Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6: Yıllar İtibariyle Kadınların Sosyo-ekonomik Statüsü Açısından Ülkelerin Sıralaması

ÜLKELER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ABD	12	11	12	13	12	13	13	15
ALMANYA	11	12	13	12	11	14	14	14
AVUSTRALYA	10	9	10	10	10	10	10	11
AVUSTURYA	14	18	18	17	14	19	20	20
BELÇİKA	8	8	8	8	8	9	11	12
BİRLEŞİK KRALLIK	18	19	20	20	20	17	15	16
ÇEKYA	23	25	26	28	27	27	26	26
DANİMARKA	5	3	4	3	4	4	4	4
ESTONYA	22	28	27	26	28	24	24	23
FİNLANDİYA	6	6	6	7	7	7	8	7
FRANSA	19	20	15	15	18	18	18	10
HOLLANDA	4	5	5	5	5	6	6	8
İRLANDA	17	16	16	16	15	12	7	6
İSPANYA	13	15	17	18	17	15	17	17
İSVEÇ	3	4	3	4	3	3	3	3
İSVİÇRE	7	7	7	6	6	5	5	5
İTALYA	21	23	23	21	22	22	22	22
İZLANDA	2	2	2	2	2	2	2	2
JAPONYA	32	33	33	33	33	33	33	33
KANADA	16	13	14	14	16	16	16	18
GÜNEY KORE	28	30	31	31	30	30	30	30
LETONYA	30	26	28	27	32	32	32	32
LİTVANYA	29	31	24	23	23	26	27	27
MACARİSTAN	34	34	34	34	34	34	34	34
MEKSİKA	15	14	9	9	9	8	9	9
NORVEÇ	1	1	1	1	1	1	1	1
POLONYA	24	22	22	24	25	23	23	24
PORTEKİZ	20	21	21	22	21	21	21	21
SLOVAKYA	31	32	32	32	31	29	28	28
SLOVENYA	25	17	19	19	19	20	19	19
ŞİLİ	27	24	25	25	24	25	25	25
TÜRKİYE	33	27	30	29	29	28	29	29
YENİ ZELANDA	9	10	11	11	13	11	12	13
YUNANİSTAN	26	29	29	30	26	31	31	31

Analiz edilen yıllar itibarıyla hazırlanan Tablo 6 incelendiğinde; uygulama sonucunda elde edilen sıralamalara göre tüm yıllarda, Norveç ve İzlanda ilk iki sırada yer almaktadır. Bu ülkeleri ise, sıralamadaki yerlerinde küçük değişiklikler olmakla birlikte İsveç, Danimarka ve Hollanda izlemektedir. Kadınların sosyo-ekonomik statüsünü etki eden belirli kriterler dikkate alınarak yapılan analiz sonucuna göre OECD ülkelerinin sıralamasına bakıldığında; kadın statüsü itibarıyla İskandinav ülkelerinin en iyi konumda olduğu gözlenmiştir. Yapılan analize göre İskandinav ülkelerinin bu uygulamada ilk sıralarda olmasında kadınların politik katılım oranlarının yüksek olmasının etkili olduğu gözlenmiştir. Yine yapılan analize göre bu ülkeler toplumsal cinsiyet eşitliği indeksinin en yüksek düzeyde olduğu ülkelerdir. Bu da kadınların tamamen olmasa bile çoğu alanda erkeklerle eşit imkânlarla sahip olduklarını göstermektedir. İskandinav ülkelerinde öncelikle kadınların ücretli istihdam, emeklilik, yaşlılık, çocuk yetiştirme vb. konulardaki sorunları çözülerek kadınların geleneksel konumlarından kurtulmaları sağlanmıştır. 1960'lardan bu yana cinsiyet eşitliği politikalarının sistemli bir şekilde uygulanması kadınların yaşamlarını kolaylaştıran ve özgürleştiren bir etki yaratmıştır.²⁹ İsveç'te uygulanan, erkeklere de doğum/ebeveyn izni verilmesi, kadınlara doğum iznindeyken doğum izni sigortası yapılması, çalışan annelere çocuk sayısı ile orantılı olarak ödenen çocuk-bakım yardımının artırılması gibi uygulamaları cinsiyet eşitliği politikalarına örnek olarak göstermek mümkündür. Bu olumlu gelişmeler, kadının sadece iş hayatına değil, başta eğitim olmak üzere sosyal yaşama da aktif olarak katılımını amaçlamaktadır.³⁰

Kadın statüsü bakımından OECD ülkelerine genel olarak bakıldığında; sıralamadaki yerleri itibarıyla olumlu anlamda en fazla değişim Fransa, İrlanda, Meksika ve Slovenya'da görülmektedir. Özellikle, Fransada 2017 yılında yapılan seçimler sonucu parlamentoda kadın sayısında büyük artış gözlenmiştir.³¹ Slovenya ise cinsiyet kotası uygulamasını zorunlu kılan yasanın kabulüyle siyasette kadın temsiline oldukça önemli bir yol kat etmiştir.³² Özellikle 2011 yılından sonra siyasette kadın temsili yüzde 30'u aşmıştır. Bu da kadınların politik alanda daha etkin rol oynayacağını göstermektedir. Meksika da aynı şekilde kadınların siyasi alanda etkin rol oynadığı ülkelerden biridir. Aynı zamanda analiz edilen yıllar bakımından Meksikada okullaşma oranları da OECD ortalamasının üzerindedir. İrlanda ise kadınların eğitime katılımı açısından oldukça gelişmiş bir ülkedir. İrlandada ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde kadınların okullaşma oranı erkeklerin okullaşma oranından yüksektir. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretim okullaşma oranında İrlanda, OECD ortalamasının üzerindedir.

Süper güç olarak nitelendirilen ABD'de ise, cinsiyet eşitliği indeksinde üst sıralarda olmasına ve okullaşma oranlarında kadın ve erkeklerin hemen hemen eşit durumda olmasına rağmen, politik katılım konusunda kadın erkek eşitsizliği oldukça ön plandadır. OECD ülkelerinde kadınların politik katılım oranı ortalaması yüzde 31 iken ABD yüzde 24 ile ortalamanın altında yer almaktadır.³³

29 Demiray, E. (2009). Kadın ve Siyaset, Gürsel Yaktıl Oğuz (Ed.); Toplumsal Yaşamda Kadın, T.C Anadolu Üniversitesi Yayını No:1700, s.128.

30 Akarçay, P. (2019). İsveç'te Cinsiyet Eşitliği Politikaları, International Journal of Social Inquiry, 12(1): 4.

31 Ünal Erzen, M. (2019). Siyasette Cinsiyet Eşitsizliği, Akademik Sosyal Araştırmalar, 8: 24.

32 Sancar, S. (2018). Siyasal Kararlara Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması, CEİD Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.55.

33 Worldbank, <https://data.worldbank.org/>, (Erişim Tarihi:30.11.2019).

Diğer yandan, ABD’de 2010 yılından itibaren kadının sosyo-ekonomik statüsü bakımından yapılan uygulama sonucuna göre, bir kötüleşme olduğu görülmektedir. 2010 yılında OECD ülkeleri arasında 12. sırada olan ABD, 2017 yılında 15. sıraya gerilemiştir. Dünyanın süper gücü olarak değerlendirilen ABD’nin bu anlamda ekonomik büyüklüğünü Amerika’da yaşayan kadınların sosyo-ekonomik ve politik statüsüne yansıtma konusunda yeterince başarılı olmadığını belirtmek mümkündür.

Yıllar itibariyle yapılan analiz sonucunda oluşturulan sıralamada, son sıralardaki ülkelere bakıldığında, Japonya ve Macaristan’ın son sıralarda yer aldığı görülmektedir. Burada Japon kadınının sosyo-ekonomik statüsü oldukça dikkat çekicidir. Dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olan Japonya’da kadın statüsünün OECD ülkeleri içinde oldukça geri olması Japonya’da ekonomik büyüklüğün kalitesini tartışılır kılmaktadır. Bu noktada; “ekonomik büyüme kadar O’nun kalitesinin önemi” ön plana çıkmaktadır. Ülkelerin ekonomik büyüklüğü önemli olmakla birlikte, söz konusu büyüklüğü insan ve/veya kadın yaşamına yeterince yansıtabilmesi gerçek bir başarı olacaktır. Oysa Japonya’nın bu anlamdaki performansının oldukça düşük olduğu gözlenmektedir. Japonya ekonomik anlamda her ne kadar gelişmiş görünse de, kadının varlığının arka planda olduğu gözlenmektedir. Örneğin, Japonya’da, kadınların okullaşma oranları OECD ortalamasının altında bir seyir izlemektedir. Kadınlar eğitim imkânlarından yararlanmakta; fakat aldıkları eğitim sonucunda çalışma hayatının her alanında kendilerine yer bulamamaktadırlar. Çalışan kadınlar ile erkekler arasında ise büyük bir ücret farkı bulunmaktadır.

Macaristan’da ise, kültürel yapı itibariyle ataerkil bir aile yapısı hâkimdir. Kadının daha çok ev içinde zaman geçirdiği ve en önemli sorumluluklarının çocuklarına ve kocasına hizmet etmek ve ev işlerini yapmak olduğu görülmektedir. Geçmişten bugüne tarihe bakıldığında balkan toprakları birçok farklı ülkenin hâkimiyetinde kalmıştır. Bunun sonucunda da farklı kültürel özelliklerden etkilenmiştir. Oluşan bu heterojen yapı ise kadının sosyal ve ekonomik konumunda oldukça etkilidir. Bu bağlamda OECD ülkeleri içinde 2010-2017 döneminde kadın statüsünün en zayıf olduğu ülke Macaristan olarak gözlenmektedir. Macaristan’ın nüfus verilerine (2010-2018) bakıldığında hem kadın hem erkek nüfusunda azalma görülmektedir. Ancak kadın nüfusundaki azalmanın oranı (%3) erkek nüfusundaki azalmadan (%2) fazladır (World Bank, 2020). Ülkedeki kadın nüfusunun azalması; ülkede doğum oranının düşmesi, küresel kriz sonrası ülke ekonomisinin bozulması ve AB üyeliği ile üye ülkeler arasındaki göç hareketliliği başlıca nedenlerdir.

Çalışmaya dâhil edilen OECD üyesi 34 ülke içerisinde Türkiye’nin sıralamada nispi olarak sonlarda yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte, 2010-2017 döneminde Türkiye’deki kadınlarının sosyo-ekonomik statüsünde bir iyileşme görülmekle birlikte, söz konusu iyileşmenin OECD ülkeleri genelinde yapılan sıralamaya göre fazla belirgin olmadığı gözlenmektedir. 2010 yılında 34 ülke içerisinde 33. sırada olan Türkiye, kadınlarda politik katılım oranı ve HDİ’deki artışla birlikte 2017 yılında 29. sıraya yükselmiştir. Fakat Türkiye, özellikle kadınların işgücüne katılımı, kadınlarda istihdam oranı, politik katılım oranı ve cinsiyet eşitliği gibi kriterlerde OECD ortalamasının nispi olarak gerisindedir. Türkiye’de eğitim verileri incelendiğinde kadınlarda okullaşma oranında artış olmakla birlikte bu oran nispi olarak diğer OECD üyesi ülkelere göre düşüktür. Türkiye’de işsizlerin büyük bir kısmını kadınların oluşturduğu görülmektedir. Bu problemin ortaya çıkmasında öncelikli

neden işverenlerin tercihleri olmakla birlikte aile ve/veya çocuk bakımına yönelik destekleyici hizmetlerin yetersiz olması, annelik ve evlilik gibi konuların kurumların gözünde engel olarak görülmesi ve kadınların gönüllü olarak çalışma hayatından çekilme kararları (evlilik, doğum vb.) başlıca nedenlerdendir. Özellikle çocuk bakımına yönelik destekleyici hizmetlerin yeterince sağlanmaması kadının istihdama katılmama veya iş hayatından çekilme kararı vermesi yönünde etki etmekte, işveren açısından da kadın çalışanların işten ayrılmasının maliyeti yüksek olmaktadır³⁴.

Tablo 6'da genel olarak gösterilen ülke sıralamalarındaki değişimler Tablo 7'de daha detaylı olarak gösterilmektedir. Tabloda analize başlanan (2010) ve analizin bitirildiği (2017) yıllarda ülkeler kadınların sosyo-ekonomik statüsü itibarıyla olumlu/olumsuz değişimin yaşandığı ve sıralamada değişimin yaşanmadığı şeklinde kategorilendirilmiştir. Ülkeler, sıralamadaki yerlerinde en fazla değişim gösterenden en az değişim gösterene doğru sıralanmıştır.

Tablo 7: Kadınların Sosyo-ekonomik Statüsü Açısından Ülkelerin Değişme Eğilimleri

Kadınların Sosyo-ekonomik Statüsü İtibarıyla Olumlu Yönde Değişim Yaşayan Ülkeler			
Ülkeler	2010 yılı sıralaması	2017 yılı sıralaması	Değişim
İrlanda	17	6	Güçlenmiştir.
Fransa	19	10	Güçlenmiştir.
Meksika	15	9	Güçlenmiştir.
Slovenya	25	19	Güçlenmiştir.
Türkiye	33	29	Güçlenmiştir.
Slovakya	31	28	Güçlenmiştir.
İsviçre	7	5	Güçlenmiştir.
Birleşik Krallık	18	16	Güçlenmiştir.
Şili	27	25	Güçlenmiştir.
Litvanya	29	27	Güçlenmiştir.
Danimarka	5	4	Güçlenmiştir.
Kadınların Sosyo-ekonomik Statüsü İtibarıyla Olumsuz Yönde Değişim Yaşayan Ülkeler			
Ülkeler	2010 yılı sıralaması	2017 yılı sıralaması	Değişim
Avusturya	14	20	Zayıflamıştır.
Yunanistan	26	31	Zayıflamıştır.
Hollanda	4	8	Zayıflamıştır.
Belçika	8	12	Zayıflamıştır.
Yeni Zelanda	9	13	Zayıflamıştır.
İspanya	13	17	Zayıflamıştır.
Almanya	11	14	Zayıflamıştır.
ABD	12	15	Zayıflamıştır.
Çekya	23	26	Zayıflamıştır.
Kanada	16	18	Zayıflamıştır.
Güney Kore	28	30	Zayıflamıştır.
Letonya	30	32	Zayıflamıştır.
Finlandiya	6	7	Zayıflamıştır.

34 Kulaksız, A., Doğanay, C. (2019). Eğitimli Genç İşsizlerde Kadınların Oranı Artıyor, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)-Değerlendirme Notu, s. 5.

Avustralya	10	11	Zayıflamıştır.
Portekiz	20	21	Zayıflamıştır.
İtalya	21	22	Zayıflamıştır.
Estonya	22	23	Zayıflamıştır.
Japonya	32	33	Zayıflamıştır.
Kadınların Sosyo-ekonomik Statüsü İtibariyle Değişimin Yaşanmadığı Ülkeler			
Ülkeler	2010 yılı sıralaması	2017 yılı sıralaması	Değişim
Norveç	1	1	Değişmemiştir.
İzlanda	2	2	Değişmemiştir.
İsveç	3	3	Değişmemiştir.
Polonya	24	24	Değişmemiştir.
Macaristan	34	34	Değişmemiştir.

İskandinav ülkelerinin, toplumsal cinsiyet eşitliğine verdikleri önem nedeniyle kadının statüsü açısından ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Türkiye’de kadının sosyo-ekonomik statüsü açısından politik katılım, eğitim, HDİ’da yaşanan ilerlemelerle birlikte olumlu anlamda değişim görülen ülkeler içerisinde yer almakta fakat genele bakıldığında eğitim, politik katılım gibi kriterler açısından OECD ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 7’de kadının statüsü itibariyle olumsuz yönde değişimin yaşandığı 18 ülke bulunmaktadır. Fakat yapılan incelemede söz konusu 18 ülkeden 11’inin aynı zamanda AB üyesi ülkeler olması dikkat çekmektedir. AB üyesi ülkelerin ağırlıklı olmasında tek neden olmamakla birlikte başlıca nedenin; ABD’de 2007 yılının ikinci yarısında başlayan finansal krizin 2009 yılı itibariyle AB ülkelerindeki büyük bir borç krizini tetiklemesinin etkisinin olduğu düşünülmektedir. Yaşanan bu kriz Yunanistan, İrlanda, Portekiz, İspanya ve İtalya başta olmak üzere birçok AB üyesi ülkeyi büyük ölçüde etkilemiştir³⁵. En çok etkilenen ülkelerden biri olan İrlanda bu kriz ortamının etkisinden ilk kurtulan ülkelerden biri olmuş ve ekonomisini hızlı şekilde toparlamıştır. Uyguladığı cinsiyet eşitliğine dayalı politikalar sürecin hızlı atlatılmasında etkili olmuştur. Ancak Yunanistan, İtalya ve İspanya gibi ülkelerde krizin etkisi uzun sürmüştü ve bu kriz ortamı da kadınların sosyo-ekonomik statüsünün olumsuz etkilenmesine neden olmuştur. Yapılan analizde incelenen yıllar itibariyle bu krizin olumsuz etkisinin görülebileceği öncelikli kriter kadın istihdam oranı verileridir.

7. Sonuç

Kadının toplum içindeki statüsü gerek ülke ekonomisi gerekse gelecek nesillerin yetiştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Ülkelerin başarılı bir kalkınma sağlamasında toplumdaki tüm bireylerin ekonomik ve sosyal hayata eşit katılımı büyük önem taşımaktadır. Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınların hem ekonomik hem sosyal alanda desteklenmesini sağlayan ülkelerdeki büyüme ve kalkınma süreci daha sağlıklı olacaktır.

35 Erarslan, C., Timurtaş, M.E. (2015). Avrupa Borç Krizinin Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerindeki Etkileri, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 1(2): 17.

Çalışmada uygulanan Entropi yöntemi sonucu analize dahil edilen tüm yıllar itibariyle elde edilen kriter ağırlıkları sırasıyla; politik katılım oranı, GDP, okullaşma (ilköğretim ve ortaöğretim), istihdam oranı, işgücüne katılım oranı, yükseköğrenim okullaşma oranı, HDI ve ortalama yaşam beklentisi şeklindedir. Bu kriter ağırlıklarının kullanılmasıyla birlikte ARAS yönteminin uygulanmasıyla 34 OECD ülkesi arasında bir sıralama elde edilmiştir. Analiz edilen yıllar itibariyle kriter ağırlıklarının sıralaması aynı olmakla birlikte ülkelerin sıralamasında değişiklikler olduğu görülmüştür. Ancak tüm yıllarda Norveç ve İzlanda ilk iki sırada yer alırken, Japonya ve Macaristan ise son iki sırada yer almıştır. Türkiye'nin ise analiz edilen yıllar itibariyle sıralamadaki yerinde olumlu anlamda değişiklik olmasına rağmen 34 ülke içinde nispeten sonlarda yer aldığı görülmektedir.

Yapılan uygulama sonucu elde edilen bulgulara göre ele alınan kriterler çerçevesinde OECD ülkelerindeki kadınların sosyo-ekonomik statüsünün belirlenmesinde politik katılım ve eğitim faktörlerin ön planda olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ekonomik büyümenin hızla arttığı ülkelerde kadının statüsünün aynı hızla artmadığı görülmektedir. Sürdürülebilir bir kalkınma için ekonomik gelişmenin yanı sıra güçlü bir sosyal yapı ile birlikte toplumun tüm bireylerinin refahının artırılması ülkelerin öncelikli amaçlarından olmalıdır. Kadınların toplum içindeki statüsünün artırılması o ülkenin hem ekonomik hem sosyal hayatına olumlu katkı yaparak büyüme ve kalkınma yolunda daha sağlam ilerlemesine destek olacaktır. Çünkü kadın ekonomik hayatta bir üretim faktörü olması ve sosyal hayatta ise bir ailenin temel ögesi ve gelecek nesillerin yetiştirilmesindeki önemi açısından oldukça önemlidir. Norveç, İzlanda gibi ülkelerin cinsiyet eşitliğine dayalı politikalarla kadını gerek ekonomik gerekse sosyal ve politik alanda desteklemesi OECD ülkeleri içerisinde ön planda olmalarının başlıca nedenleridir. Bu bağlamda Türkiye ve diğer ülkelerde kadının statüsünün artırılması için öncelikle kadınların eğitiminin desteklenmesi ülkeler için bir zorunluluktur. Ayrıca kadın işsizliğini azaltacak yatırımlar ve özellikle kadınlarda kayıt dışı istihdamın önlenmesi ile ilgili düzenlemelerle birlikte kadınlar üzerindeki ekonomik hayatını zayıflatan etkenler hakkında gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır. İşgücü piyasasına katılımının desteklenmesiyle kadınlar ekonomik özgürlüğünü kazanacak ve bu sayede sosyal hayatta daha aktif rol almaya başlayacaklardır. Kadının eğitim alanında desteklenmesi ve tüm kadınların sağlık imkânlarından eşit şartlarda yararlanmasının sağlanması hem ülkelerin ekonomisinde olumlu etki yapacak hem de gelecek nesillerin daha bilinçli şekilde yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca kadınlarla ilgili sorunlara kadın gözüyle bakmak büyük önem taşımaktadır. İskandinav ülkeleri siyasette kota uygulamasıyla birlikte bu sorunu önemli ölçüde çözmeyi başararak kadınların politik hayata katılımını büyük ölçüde sağlamışlardır. Ülkemiz gibi birçok gelişmekte olan ülkede var olan ataerkil toplumsal yapı ve siyasetteki erkek egemen yapı ülkelerde kadın sorunlarının geri planda kalmasındaki önemli etkenlerdendir. Kadının ekonomik ve sosyal hayatta olduğu gibi politik hayatta da desteklenmesiyle beraber kadın sorunları daha fazla gündeme gelecek ve kadın katılımının artırılmasıyla kadın bakış açısıyla bu konularda çözümler daha hızlı olacaktır.

Kadın konusunda literatürde oldukça fazla çalışma olmasına karşın bu çalışmaların sadece kadının ekonomik statüsü veya sadece sosyal statüsü gibi çoğunlukla tek yönlü inceleme ve analizlerden oluştuğu görülmektedir. Bu çalışmanın kadının hem ekonomik hem de sosyal ve politik statüsünü birlikte ele alması diğer çalışmalardan farklı olmasını sağlamaktadır.

Kaynakça

- AÇIK, Y. (2018). İş Dünyasında Kadın Raporu Cilt III'e Önsöz, (Erişim: 5 Kasım 2019, <http://www.turkonfed.org/tr/icerikler/arastirma-raporlari/>).
- AKARÇAY, P. (2019). İşeç'te Cinsiyet Eşitliği Politikaları, *International Journal of Social Inquiry*, 12(1):1-27.
- BOSERUP, E. (1970). *Women's Role in Economic Development*, St. Martin's Press, Newyork.
- CHOU, Y., Yen,H., Sun, C. (2014). An Integrate Method for Performance of Women in Science and Technology Based on Entropy Measure for Objective Weighting, *Qual Quant*, 48: 157-172.
- ÇAKIR, S., Perçin, S. (2013). AB Ülkeleri'nde Bütünleşik Entropi Ağırlık-Topsis Yöntemiyle Ar-Ge Performansının Ölçülmesi, *Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1): 77-95.
- DEMİRAY, E. (2009). Kadın ve Siyaset, Gürsel Yaktıl Oğuz (Ed.); *Toplumsal Yaşamda Kadın*, T.C Anadolu Üniversitesi Yayını No:1700.
- DURMAZ, Ş. (2016). İşgücü Piyasasında Kadınlar ve Karşılaştıkları Engeller, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3): 37-60.
- ECER, F. (2016). Aras Yöntemi Kullanılarak Kurumsal Kaynak Planlaması Yazılımı Seçimi, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(1): 89-98.
- ERARSLAN, C., Timurtaş, M.E. (2015). Avrupa Borç Krizinin Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerindeki Etkileri, *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(2): 17-54.
- İPEKÇİ Çetin, E., Çetin H.H. (2016). Using VIKOR Method for Analyzing of Qualification Levels and Transition to Employment of European Union and Candidate Countries, *The Online Journal of Science and Technology*, 6: 99-102.
- JALIL, W.A.F.W.A., Sharif, S. (2017). Development of Malaysian Women Fertility Index: Evidence From Shannon's Entropy, *AIP Conference Proceedings*, 1905.
- KAPANOĞLU, S. (2006). Çin'de Kadın İmgesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Ankara.
- KAPLAN, A. (2019). Bölgesel Kalkınmada Kadın İstihdamının Etkisi: GAP Bölgesi'nde Kadının Güçlendirilmesinde Yenilikler Projesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Mersin.
- KARAMİ, A., Johansson, R. (2014). Utilization of Multi Attribute Decision Making Techniques to Integrate Automatic and Manual Ranking of Options, *Journal of Information Science and Engineering*, 30: 519-534.
- KILIÇ, O. (2016). Uzlaşık Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri Kullanılarak TCDD Yatırım Projelerinin Sıralanması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Ankara.
- KULAKSIZ, A., Doğanay, C. (2019). Eğitimli Genç İşsizlerde Kadınların Oranı Artıyor, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) – Değerlendirme Notu.
- KURT TOPUZ, S. (2014). Sosyo-Ekonomik, Siyasal ve Kültürel Faktörler Ekseninde Kadın Milletvekili Temsil Oranına İlişkin Bir Analiz: OECD Ülkeleri Örneği, *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1): 211-228.
- MARTIN, N., Pandiammal, P. (2018). Ranking the Problems of Women Entrepreneurs in India Using Vikor Method with Lonsm, *International Journal of Mathematics Trends and Technology (IJMTT) – Special Issue*: 68-72.
- MESHAM, I.I., Boiroju, NK., Kodali, V. (2017). Ranking of Districts in Andhra Prades Husin Women and Children Nutrition and Health Indicators by Topsis Method, *Indian J Community Health*, 29(4): 350-6.

- MIRGHAFOURI, S.H.A. (2006). Ranking The Barriers of Women's Promotion to Managerial Positions: A Case Study of Yazd Province's Public Sector, *Womens Studies*, 4(1): 101-122.
- MIHÇIOKUR, S., Akın, A. (2003). Kadının Statüsü ve Anne Ölümleri, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM). Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara: 127-141.
- RAMEZANI, E., Montazeri, M., Montazeri, Z. (2014). A Study on Prioritizing Typical Women's Entrepreneur Characteristics, *Management Science Letters*, 4: 1271-1278.
- SANCAR, S. (2018). Siyasal Kararlara Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması, CEİD Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- SLOGERIENE, J., Turskis, Z., Streimikiene, D. (2013). Analysis and Choice of Energy Generation Technologies: The Multiple Criteria Assessment on The Case Study of Lithuania, *Energy Procedia*, 32: 11-20.
- STEFANOVIC, V., Urošević, S., Ranisavljević, I., Stojilković, P. (2019). Multi-Criteria Ranking of Work Places from the Aspect of Risk Assessment in the Production Processes in Which Women are Employed, *Safety Science*, 116: 116-126.
- ŞİMŞEK, M. (2008). Küreselleşen Dünyada Kadının Ekonomik Konumu, Ekin Yayınevi, Bursa.
- TAŞABAT, S.E., Cinemre, N., Şen, S. (2015). Farklı Ağırlıklandırma Tekniklerinin Denendiği Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Mali Performanslarının Değerlendirilmesi, *Social Sciences Research Journal*, 4(2): 96-110.
- TOKSÖZ, G. (2018). Kalkınmada Kadın Emeği, Varlık Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- ÜNAL ERZEN, M. (2019). Siyasette Cinsiyet Eşitsizliği, *Akademik Sosyal Araştırmalar*, 8: 21-32.
- VISVANATHAN, N. (1997). Theories of Women, Gender and Development, N. Visvanathan, L. Duggan, N. Wiegersma, L. Nisonoff (Ed.), *The Women, Gender and Development Reader*, Zed Books, Londra.
- ZAVADSKAS, E. K., Turskis, Z. (2010). A New Additive Ratio Assessment (ARAS) Method in Multicriteria Decision-Making, *Technological and Economic Development of Economy*, 16 (2): 159-172.
- ZHANG, H., Gu, C., Gu, L., Zhang, Y. (2011). The Evaluation of Tourism Destination Competitiveness by TOPSIS & Information Entropy-A case in the Yangtze River Delta of China, *Tourism Management*, 32(2): 443-451.
- UNDP, <https://www.undp.org/>, (Erişim Tarihi:30.11.2019)
- WORLDBANK, <https://data.worldbank.org/>, (Erişim Tarihi:30.11.2019)

The social and economic position of women in society is an important issue both as a production factor and in the upbringing of future generations. Actually; strengthening the position of women in society is one of the basic conditions for the economic and social development of societies. The fact that women reach the desired level in social, economic, and political terms is of great importance for the development of countries. It is very important to ensure equal participation of all individuals in the social and economic life rather than just providing economic growth in the development process. Women's location is one of the important factors that affect this process. Especially in recent years, studies on women in the literature have increased, but it has been observed that these studies generally consist only of studies involving the social or economic status of women. For this reason, in this study, it was aimed to examine the socio-economic status of women by using MCDM (Multi-Criteria Decision Making) methods. The difference of this study from other studies is that many factors affecting women's economic, social, and political status are included in the analysis at the same time. To include all factors together and simultaneously in the analysis, MCDM methods were preferred as the method in the study.

In this study, the socio-economic status of women in OECD countries was analyzed by the Entropy-ARAS integrated method, which is one of the MCDM methods. The reason for the preferred choice of MCDM methods in the study is that multiple factors can be included in the analysis at the same time. The Entropy method is an objective evaluation method used to find the appropriate weights of each criterion in MCDM problems. ARAS method, on the other hand, reveals the proportional similarity of each alternative to the ideal alternative. For this reason, the ARAS method seems to be the closest method to the proportional grading target among other MCDM methods. In the study, the data of the countries between 2010 and 2017 were used. In order to determine the socio-economic and political status of women, 9 factors were included in the analysis. These factors are per capita income (GDP) for women, employment rate for women, labor force participation rate for women, the school enrollment rate for women (primary, secondary education, higher education), average life expectancy for women, political participation rate and gender-based human development index (HDI). Since the healthy data of some countries related to schooling rate in women are not available, the values of this criterion over the years are; It is obtained by us by proportioning the female population in primary, secondary, and higher education to the total female population. The data used in this calculation are taken from UNESCO (<http://data.uis.unesco.org>). In addition, although there are 36 OECD member countries, 34 countries have been included in the analysis since the healthy data of Israel and Luxembourg are not available.

Entropy and ARAS methods, which are among the MCDM methods, were used in the study. Firstly, the data of the countries were analyzed by the Entropy method and a ranking was obtained among the 9 factors included in the application in terms of criterion weights. This ranking is as follows: political participation rate, GDP, schooling (primary and secondary education), female employment rate, female labor force participation rate, higher education enrollment rate, HDI, and average life expectancy in women. Then, the ARAS method was applied by using criterion weights created with

the Entropy method. With this method, a ranking has been achieved among OECD countries in terms of the socio-economic and political status of women. Although there are changes in country rankings in the years included in the analysis, Norway, Iceland, and Sweden were the top three countries that are in the best condition in terms of women's socioeconomic status, while Japan and Hungary took the last two places in terms of women's status. According to the findings obtained as a result of the application made, it was concluded that political participation and education factors were at the forefront in determining the socio-economic status of women in OECD countries. As a result of the analysis, it is seen that the status of women does not increase at the same rate in countries where economic growth is increasing rapidly. Increasing the welfare of all members of the society together with a strong social structure should be among the primary goals of the countries for sustainable development. Increasing the status of women in society will contribute to the country's economic and social life positively and support its progress in the direction of growth and development. Because, women are very important in terms of being a production factor in economic life, and in social life, the basic element of a family and its importance in raising future generations. The main reasons for the fact that countries like Norway and Iceland support women in economic, social, and political fields with gender equality policies are among the OECD countries.

Supporting the education of women is imperative for countries to increase the status of women. Also, necessary measures should be taken for the investments that will reduce female unemployment and especially the regulations regarding the prevention of unregistered employment in women and the factors that weaken the economic life of women. With the support of participation in the labor market, women will gain economic freedom and thus will start to take a more active role in social life. Supporting women in the field of education and ensuring that all women benefit from healthcare facilities on an equal basis will both have a positive impact on the economy of the countries and contribute to a more conscious raising of future generations. Also, it is very important to look at women's problems through the eyes of women. Scandinavian countries succeeded in solving this problem considerably with the application of quotas in politics and ensured the participation of women in political life to a great extent. Patriarchal social structure and male-dominant structure in politics, which exist in many developing countries like our country, are important factors in keeping women's problems in the background. With the support of women in political life as well as in economic and social life, women's problems will come to the agenda more and solutions will be faster with a women's perspective by increasing women's participation.